Draga stara Evropa!

Najprej sem vas imel za mlečnato bitje, sedeče na belem biku, zavito v vihrajoče gube, iz katerih štrlita alabastrni dojki. Nekaj amorčkov je frfotalo zgoraj na modrikastem nebu – in prevzel me je sveti strah - od tedaj me ni zapustil, -pred rokokojskimi osladnostmi te slike Françoisa Boucherja, ki sem jo kot mladostnik zaprepaden odkril v louvrskem muzeju, ko ta zaradi pretiranega turizma še ni bil dokončno neprehoden. Nimam pojma, kaj morejo Azijci, ki danes v velikem številu potrpežljivo čakajo okoli piramide, v kateri je vhod, videti v tej slaščičarni; morda jo imajo za izraz pristnega evropskega duha. Sicer pa, ali ta sploh obstaja? Bil sem zelo daleč od vas.

Malo pozneje ste bili zame knjižnica in ta mi je bila mnogo ljubša. S slastjo zatopljen tako v Thomasa Manna kot v Balzaca, v Lorco in Bassanija, Goetheja in Shakespeara, Novalisa in Petrarco, je francoski gimnazijec zgrožen zrl tudi na bratomorno barbarstvo polovice stoletja, ki je pretekla pred njim. Mladostno oboževanje Stefana Zweiga nas je pripeljalo k temu, da smo v dveh vojnah v razmiku dvajsetih let kot on razbrali strahoten skupinski samomor, in skoraj bi se bili pripravljeni pridružiti svojim očetom v upanju na Evropo miru, o kateri so nam govorili, da je v izgradnji. Obljubljalo se je, da bomo generacija vnovične slavnostne združitve. Zveza ljudstev najmanj polovice celine (hladne vojne še ni bilo konec) naj bi končno za vse državljane udejanjila tisto, kar nam je sporočalo nekaj ganljivih fotografij v naših zgodovinskih učbenikih: podobe Brechta, Gidea, Aragona in Heinricha Manna, Pasternaka in Nezvala, Forsterja in Valle-Inclána so si sledile kot na skupščini Vzajemne pomoči v Parizu, da bi branile kulturo in v imenu Evrope duha nasprotovale fašističnemu barbarstvu. Manj bleda, siva na biku, ki je zdaj postal rjav in ga odločno držite z rog, ste postali lep Picasso, ki ni zaman nastal leta 1946. Vendar je ta lepi kubistični zagon naglo izginil. Obljubljali so nam srečni Babilon, pozabljivi ništrc, ki se ne spominja svojih kolonialnih strahot in bi se rad imel za nosilca svetovnega humanizma. Alibi, ki ga je priskrbela ta odlična zbirka slikarskih in literarnih genijev, pa se je porodil iz politične ektoplazme tržnih zakonitosti, tehnokratske trdnjave, ki jo oblegajo lobiji. Ki bi pričakovala, da bo imel Erazem mercedes. Evropa, kakršno so vzpostavili, je uničila vero v demokracijo pri ljudstvih, katerih trpljenje ji ni bilo povšeči in jih je redno izdajala. Evropa je uničila sam smisel Narodov; ustanovne vzorce

za države je razporedila po regionalnem, izključno deželnem mozaiku na račun nacionalnih solidarnosti, da bi vzpostavila silnice privlačnosti in bogastva, ki si v primeru uspeha želijo nemudoma znebiti se območij, ki jim niso enakovredna. Evropa je hotela preseči domovine, ki so zagrešile toliko slabega, ne da bi vedela, s katero demokratično organizacijo bi jih mogla nadomestiti. Še vedno namreč ni gotovo, ali se ljudstva lahko združijo okoli Excelove tabele.

Ali stari zločini nacionalizmov upravičujejo uničenje držav, ki edine zagotavljajo politično ureditev in prerazdelitev bogastva? Spet vidim svojega očeta, bledega od besa, ko sem dopolnil dvajset let, spričo sinovske izdaje njegovih idealov, ko je pobijal moj jakobinski skepticizem z jezikom, ki ni bil več njegov, temveč «najugodnejša družbena in kulturna ponudba» ki jo od zgoraj uravnavajo «družbene zakonitosti» po vsej celini … Skoraj štirideset let po tem prepiru za božično mizo smo videli. Grki so lahko videli, ko so narobe volili in so jim dali vedeti, da je njihovo mnenje manj vredno kot obrestna mera in odstotni delež njihovega primanjkljaja. Na koncu so – ne brez težav - «našli odrasle v dvorani». Še jih je bilo nekaj. Ojoj.

Evropa je banka, ki se občasno razcmeri zaradi «človekovih pravic » in na dolgo kvasa o njih, kajti ne enotna valuta ne skrajni liberalizem ne kraja se ne morejo obdržati, če se vsaj malo ne našemijo. Tartuffe se včasih potrudi, da nam zaigra transspolno žensko; ostanke prejšnjih zapeljivih oblačil odloži med svoje cape, si namesti bele umetne prsi in obmiruje na svojem bikovskem prestolu … vendar mu nihče več ne verjame. Starajoča se, nemočna celina, zvezana zaradi svojega pretiravanja, ki ob dopolnitvi hladne vojne ni znala drugega kot rasti; napihovala se je kot podložena rokavica na pesti atlantskega pakta, ko je desetletja eno za drugo odjedala dežele, odvisne od sovjetskega bloka, ne glede na njihovo stanje, na stopnjo njihove pripravljenosti za vključitev v klub bogatih.

Kaj imamo torej skupnega mi, ki se imamo za njene otroke? Latinščina, ki so si jo naši kraji dolgo delili, je oplajala le južne jezike; nič več nas ne združuje in lahko samo obžalujem, da je edini kolikor toliko dovršen dosežek velike opne, ki omogoča spoznavno potovanje za pridobitev splošne omike, kakršno je bilo v preteklosti pridržano le za gojence Oxforda, ta, da Neapeljčanka in Berlinčan, ki sta se sparila preko Erasmusa, med seboj govorita v današnji

angeščini, se pravi v amerikanščini. Nasedli kit v Bruslju ni bil zmožen niti posredovati genija naših jezikov.

Tudi izvorni katolicizem se je razklal. Da bi dobro premislili, okoli česa bi se mogli vnovič zbrati, se je treba ne glede na to, kaj si kdo misli, vrniti k predstavi o človeškem bitju, ki od svetega Avguština do Jeana-Jacquesa Rousseauja, od Ovidija do Freuda pripisuje notranjemu življenju neizpodbitno vlogo. Ni mi v zadrego, da je verjetno v tem krščansko izročilo križano s filozofijo, izumom evropske celine. Če smo prinesli na svet strahote kolonializma in industrijske revolucije (pri tem, da so nam druge celine očitno enakovredne v barbarstvu, zato je bičarstvo odveč!) nas nedvomno trdno kot cement povezuje dejstvo, da smo uveljavili neizprosno zaprtost bitja, ki ga ni mogoče definirati zgolj preko njegovih družbenih in družinskih umestitev. Ne gre več za to, da bi se vrzel med božjim in človeškim odigravala le v metamorfozah zapeljivca Zeusa. Evropski subjekt je potrdil, da je vsak živ kamen moški in ženska in nosi svojo svetost v lastnem mesu.

Niste morda medtem postali, draga prababica, majhen poganjek zahoda, podružnica Združenih držav, ki se je njen potomec zdaj poskuša znebiti? Mar živimo v Natovi norišnici? Draga Evropa, če še karkoli od tistega, kar si bila, še utripa, je to v tem trenutku na straneh nekaj knjig in v mislih, ki jih sejejo te strani. Nočemo več biti na kolenih pred ameriško vojaško zaščito, nočemo gledati, kako mala celina drsi v fašizem zaradi zamere in izčrpanosti od brezbrižnosti in malenkostnih računov; nočemo stalne odpovedi udeležbe v mednarodni politiki, zmrzljivega umika nekaterih starčkov na svoje posesti na račun prihodnosti. Tvoj obraz je ostal brez ličila, si kot našminkana hijena, pokorna vsemu; kot vse vrste rodu psov se vrtiš okoli svojega kupa slame, tudi če že začenja gniti, ker je bistveno, da ga ne deliš z nikomer. Nočem Evrope, ki ji danes pišem. Čakam na Evropo ljudstev, ki ne bo nastala v primežu zdajšnjega okvira. Tista, ki jo naslavljam, se kaže na freski v kaldariju Popejine vile. Zarisuje se na čudovitem rdečem ozadju rimskih fresk. Sedi na zelenkastem biku in nikakor ni videti kot žrtev; jahaje ga kroti. Jahalka boga, ki mu gospoduje, svobodna in odločna ženska s speto figo, ki z dlanjo ljubkuje tilnik zveri, dirja od desne proti levi z dvignjenim čelom. To je tudi Ovidijeva Evropa, ki se zaveda, da bo zaradi svojih zgod in nezgod vtisnila svoje ime delu sveta. Zmagoslavna je, daleč od preužitkarske vdove, ki se odpove vsaki časti, ko prevzame izterjevanje carin na zasebnem posestvu miljarderja, da bi doživela trenutek zadovoljstva, ker je niso preveč pretepli.

Ne objemam vas, staro kljuse. Svoje pozdrave hranim za vašo preobrazbo – drznil bi si reči – vašo revolucijo. Nagovarjam tisto lepo, svobodno žensko, ki dirja na nekem zidu v Kampaniji. In pričakujem njenega ljubimca, ki ni ne Zeus ne kdo ve kateri bančni agent. Izbranec njenega srca in uma se je zavzemal za Vozove in Ljudožerce. Umel je raziskati njene globine, njeno otožnost in razvil pisavo, ki posega v njena najzaupnejša protislovja. Znal je poseči v javne zadeve, ne da bi en sam hip mislil, da bi mogle predstavljati alfo in omego človeškega življenja. Celotno svoje življenje je znal prepojiti z jedko krvjo črnila.

Njima velja moj zelo nežni objem. Nagovarjam tisto Evropo, ki je edina prava, in njenega tovariša. In ko boste spet srečali samega sebe, prenesite moje pozdrave Montaignu.

Olivier Barbarant